

FöretagarFörbundet

Trygghetssystem för företagare

- FöretagarFörbundet analyserar och kommenterar Regeringens beslut

Företagares sociala trygghet

Regeringen presenterade den 18 september 2009 tio reformer för hur företagares sociala trygghet kan stärkas. Förslagen har sin grund i den utredning som presenterades under 2008, "Trygghetssystemen för företagare".

Utredningen har sedan lett fram till en propositionen som läggs fram för riksdagen den 30 mars 2010. I denna kortrapport sammanfattar vi och kommenterar propositionen, och jämför samtidigt med regeringens tidigare reformförslag och den tidigare utredningen för att se hur de skiljer sig åt. FöretagarFörbundet sätter också betyg på de individuella förslagen.

Sammantaget anser vi att de tio reformerna är mycket välkomna. De innebär bland annat att det blir lättare att få ut A-kassa utan att behöva likvidera sitt företag, att den som provar företagande under ett uppbyggnadsskede får behålla sin trygghet från sitt tidigare jobb under längre tid och att reglerna för föräldrapenning för egenföretagare likställs med de som gäller för anställda.

En mycket viktig nyhet för både anställda och företagare i små företag är också att förslaget innehåller ett högkostnadsskydd i sjukförsäkringen.

Totalt ger vi därför Regeringens förslag samlingsbetyget fyra kronor av fem möjliga:

Genomgång av förslagen:

Hur ser vi då på de individuella förslagen? I tabellen nedan ger vi en kort kommentar till varje enskilt förslag. Vad förslagen innebär enligt regeringen kan läsas sist i rapporten.

Regeringens förslag

Förslag:	Kommentar:	Betyg:
Uppbyggnadsskede på två år i sjuk- och föräldraförsäkringen.	Gör det mindre riskfyllt att ta steget från anställning till företagare, något som i dag är relativt ovanligt, särskilt bland högutbildade. Välkommet förslag.	
Uppbyggnadsskede på två år i arbetslöshetsförsäkringen.	Gör det mindre riskfyllt att ta steget från anställning till företagare, något som i dag är relativt ovanligt, särskilt bland högutbildade. Också ett välkommet förslag.	
Möjlighet att välja karens i sjukförsäkringen	Ger en liten avgiftssänkning för egenföretagare, men systemets utformning begränsar vinsterna. Visst högriskskydd för egenföretagare införs.	
Jämförelseinkomsten för egenföretagare tas bort	Systemet med jämförelseinkomst var mycket byråkratiskt och gav orimliga konsekvenser. Mycket välkommet.	
Samma regler för föräldrapenning för anställda och egenföretagare.	Att som hittills tvinga egenföretagare att arbeta sju dagar i veckan för att få full föräldrapenning medan anställda jobbar fem är orimligt. Det är hög tid att egenföretagare nu får lika hög föräldrapenning som andra.	
Ökade incitament att driva företag vidare. (Beräkning av dagsförtjänst)	Förslaget innebär att ett dåligt sista år innan företaget läggs ner inte behöver betyda låg ersättning. Företagare har t.ex. i dag lägst ersättning av alla grupper i A-kassan. Bra förslag.	
Det ska bli enklare att göra uppehåll i näringsverksamheten och få arbetslöshetsersättning.	Att inte på samma sätt som i dag i många fall behöva avveckla sin verksamhet helt för att kunna få A-kassa är en rimlig och bra förändring.	
Tydligare regler för kombinatörer och för personer som driver företag som bisyssla.	Större möjligheter ges för att både vara anställd och driva företag på samma gång. Inkomstgränsen för bisyssla tas bort. En förändring som underlättar för många.	
Högekostnadsskydd i sjukförsäkringen.	Ett mycket bra förslag som kommer att vara mycket viktigt för den lilla grupp småföretag där en eller flera anställda får problem med hälsan under en längre tid. Kommer att underlätta något för äldre och personer med hälsoproblem på arbetsmarknaden. För småföretag är det på längre sikt bättre att avskaffa 14-dagarsperioden i sjukförsäkringen.	

Förslag:	Kommentar:	Betyg:
Ett enhetligt företagarbegrepp inom arbetslöshetsförsäkringen.	Förslaget innebär att näringsverksamhetsbegreppet enligt inkomstskattelagen styr vem som anses vara företagare enligt arbetslöshetsförsäkringen. Förslaget är mycket välkommet. Det är direkt och precist och omfattar de som omfattas bör.	

Genomgång av de förslag som inte genomförs:

Vad är då det viktigaste från utredningen "Trygghetssystemen för företagare" (SOU 2008:89) som vi inte återfinner i propositionen? Här nedanför går vi igenom några viktiga punkter som inte kommer att genomföras i den här vändan:

Förslag som inte genomförs

Förslag som ej genomförs:	Kommentar:	Prioritet:
Ett enhetligt företagarbegrepp inom sjukförsäkringen.	Det finns ingen samsyn och likabehandling mellan företagare i sjukförsäkringen. Vi ser det därför som en hög prioritet att detta genomförs så snart som möjligt.	Hög
Tillfällig föräldrapenning vid förvärvsarbete (via hushållsnära tjänst).	Många företagare har inte praktisk möjlighet att t.ex. stanna hemma med sjuka barn och har heller inga släktingar i närheten. Att kunna anlita någon med hjälp av sjukpenningen vore därför bra.	Medel
Bättre regler för arbetslöshetsersättning för medhjälpande make / maka.	Förslaget skulle stärka den sociala tryggheten för en grupp som i dag har en särskilt svag trygghet.	Medel
Avgiften till trygghetssystem i relation till användning.	Statistik visar att egenföretagare och företagare i aktiebolag använder försäkringarna i mycket mindre omfattning än anställda. Vi vill därför se en anpassad avgift i proportion till användningen för dessa grupper.	Hög
Arbetsmarknadsprojekt - förberedande åtgärder inför start av företag	Förberedelser ska kunna göras utan att riskera att dagpenningen från arbetslöshetskassan förloras. Företagare kan inte bli självförsörjande från dag ett. Det är också viktigt att förslaget kompletteras med rådgivning, stöd och nätverk för den som vill starta.	Medel
Möjlighet till havandeskapspenning p.g.a. risk i arbetsmiljön ska analyseras.	En liten fråga. Samtidigt ett litet steg i rätt riktning.	Låg
Likabehandling mellan företagsformer.	Det finns skillnader i trygghetssystemen beroende på vald företagsform idag. Det finns ingen anledning till en sådan skillnad. Vi anser att det påverkar företagsklimatet negativt.	Hög

Förslag som ej genomförs:	Kommentar:	Prioritet:
Reglerna för kombinatorer kommer att utredas vidare.	Bra att en översyn görs. Med dagens system kan kombinatorer bli tvungna att avveckla sina företag i onödan i de fall de inte beviljas a-kassa vid förlorad deltidsanställning. Reglerna är stelbenta och inte företagervänliga. En ändring är därför välkommen.	Hög

Appendix: beskrivning av förslagen

Här följer regeringens egen beskrivning av förslagen. Texten nedan återspeglar alltså inte FöretagarFörbundets egen bedömning av förslagen (se sid 2), utan återges för att läsaren snabbt ska få en bild av vad förslagen innebär rent konkret.

1. För att underlätta övergången från anställning till företagande föreslås ett uppbyggnadsskede på två år i sjuk- och föräldraförsäkringen för egenföretagare (personer som driver enskild firma eller handelsbolag).

Regeringen föreslår att egenföretagare ska omfattas av ett generellt lagstiftat uppbyggnadsskede på två år som innebär rätt till sjukpenninggrundande inkomst (SGI) motsvarande vad en anställd skulle få. Längre uppbyggnadsskede kan beviljas efter prövning.

Nuvarande regler: I dag finns inte reglerat i föreskrifter hur den sjukpenninggrundande inkomsten ska beräknas under ett uppbyggnadsskede. Försäkringskassan gör en bedömning.

2. Större trygghet i arbetslöshetsförsäkringen för företagare under ett uppbyggnadsskede.

Regeringens förslag är att företagare ska få rimlig tid att våga pröva sin idé och etablera sitt företag. Under de första två åren efter start kan företagare få arbetslöshetsersättning baserad på den inkomst som företagaren hade som anställd före starten. Vid arbetslöshet gäller detta under förutsättning att verksamheten gör uppehåll inom 24 månader efter start.

Nuvarande regler: I dag kan företagare under tolv månader få dagsförtjänsten beräknad utifrån tidigare anställning.

3. Egenföretagare ges möjlighet att välja längre karenstid i sjukförsäkringen.

Regeringen förslår att karenstiden utökas från en dag till sju dagar för egenföretagare, vilket kommer att medföra sänkt egenavgift med 0,74 procentenheter. Reglerna om allmänt högriskskydd ändras så att det inträder vid påföljande sjukdomsfall för en egenföretagare som haft fler än 21 karensdagar under sammanlagt minst fem sjukperioder under en löpande tolv månadersperiod. Regeringen föreslår dessutom att egenföretagare på samma sätt som i dag ges möjlighet att välja en längre karenstid, nämligen 14, 30, 60 eller 90 dagar.

Nuvarande regler: I dag är den generella karenstiden 1 dag med möjlighet att välja tre eller 30 dagars karenstid.

4. Regeringen föreslår vidare att den så kallade "jämförelseinkomsten" för egenföretagare i sjuk- och föräldraförsäkringen tas bort.

Regeringens förslag är att ta bort denna diskriminerande begränsningsregel.

Nuvarande regler: Nuvarande regler innebär att den sjukpenninggrundande inkomsten högst kan uppgå till 7,5 basbelopp för såväl anställda som företagare (10 basbelopp inom föräldrapenningen). För egenföretagare finns dessutom en särskild begränsningsregel den så kallade jämförelseinkomsten som innebär att den sjukpenninggrundande inkomsten inte får överskrida vad en motsvarande anställd skulle ha fått.

5. Egenföretagare som tar ut tillfällig föräldrapenning ska kunna göra det på snarlika villkor som anställda.

Regeringen föreslår att egenföretagares årsarbetstid vid uttag av tillfällig föräldrapenning ska vara 260 dagar och utges i högst fem dagar under en sjudagarsperiod. Ändringen medför normalt höjd ersättning för egenföretagare.

Nuvarande regler: Egenföretagare är i dag diskriminerade när det gäller beräkningsgrunder för uttag av tillfällig föräldrapenning i förhållande till anställda. I dag är beräkningsgrunden 365 dagar. Detta ger generellt lägre tillfällig föräldrapenning för egenföretagare än för anställda.

6. Möjligheten till havandeskapspenning på grund av risker i arbetsmiljön för företagare ska analyseras.

Idag saknar företagare möjlighet att få havandeskapspenning på grund av risker i arbetsmiljön. Därför ska Arbetsmiljöverket få i uppdrag att utreda frågan.

7. Ökade incitament att driva företaget vidare även när företaget tillfälligt går sämre.

Förslaget innebär att dagsförtjänsten för företagare bör baseras på den senaste taxeringen eller på genomsnittet av de två år som föregår inkomståret i den senaste taxeringen om det är mer förmånligt.

Nuvarande regler: Enligt nuvarande regler fastställs dagpenningen utifrån genomsnittet av de tre senaste åren före avvecklingsåret.

8. Det ska bli enklare att göra uppehåll i näringsverksamheten och få arbetslöshetsersättning.

Regeringens förslag innebär att verksamheten som utgångspunkt inte behöver avvecklas utan huvudsaken är att det inte vidtas några åtgärder i verksamheten. Reformen innebär att det blir enklare och därmed mindre tidskrävande att handlägga ärenden när företagare söker arbetslöshetsersättning.

Nuvarande regler: Nuvarande regler är otydliga och ger upphov till tolkningar som leder till olika resultat i likartade ärenden.

9. Tydligare regler för kombinatörer och för personer som driver företag som bisyssla föreslås.

Förutom tydligare regelverk innebär regeringens förslag att företagare ges ökade möjligheter att fortsätta att driva företag som bisyssla dvs näringsverksamhet som drivs parallellt med en heltidsanställning eller heltidsföretagande, samtidigt som personer erhåller arbetslöshetsersättning. Vidare ska reglerna i arbetslöshetsförsäkringen bli tydligare för dem som kombinerar anställning med företagande, s k kombinatörer.

Nuvarande regler: Regleringen sker i dag genom den s k 17/10 regeln. Villkoret är att den förlorade anställningen (som man uppbär arbetslöshetsersättning för) omfattar minst 17 timmar per vecka och att verksamheten i företaget varit högst 10 timmar. Verksamheten i företaget får inte utökas vid arbetslöshet för anställningen.

Enligt gällande regler får inkomsten från bisyssla under tolv månadersperioden inte överstiga ett belopp som motsvarar sex grundbelopp (f.n. 1 920 kr per vecka)

10. Regeringen vill också införa ett generellt högkostnadsskydd avseende sjuklönekostnader för arbetsgivare.

Regeringen vill att det ska bli mindre riskfyllt för företagare att anställa. Regeringen föreslår därför ett generellt högkostnadsskydd som omfattar alla arbetsgivare. Det ger arbetsgivaren möjlighet att få ersättning från Försäkringskassan för sjuklönekostnader som överstiger två och en halv gånger den genomsnittliga sjuklönekostnaden som samtliga arbetsgivare har för sina anställda. Reformen beräknas kosta 380 miljoner kronor per år.

Nuvarande regler: I dag finns inget högkostnadsskydd.